

pogrešali. Mi se prederzujemo misliti, da se je že vsem slovenskim uredom naročilo, tudi na slovenski jezik obzir jemati, če bodo Slovenci to terjali. Na noge tedaj domorodci, podučite narod, ako se še kje ne zaveda svojih pravic, posebno pa se zanašamo na našo nadepolno mladino, ktera bode o šolskih praznikih zlati čas žertovala milemu narodu, kterege je Bog obdaril s tako lepimi lastnostmi, samo da jih tudi rabiti vé. — Ne bi li se našel kak tiskar, ki bi na prodaj razpošiljal natisnjene slovenske obrazce ali izgledke (formulare) takih vlog, spisov in pisem, kakor jih občinski župani potrebujejo in kakor jih Nemci povsod dobivajo?

Od sv. Florijana blizo Rogatca 20. maja. Unidan sem šolski mladini pravil od škode, ki nam jo požrešni kebre delajo, in kako koristno je, jih pokončati, da bi nam ostalo saj nekaj sadja, ki ga še mraz ni pomoril. Šel sem ene dni pozneje čez nek sadúnosnik in vidil sem, kako so pastirji pridno kebre s češpelj tresli, drugi so jih pa poberali in morili. Omenim to le za to, da se vidi, da niso celó vsi dobri nauki le bob v steno in da počasi se bojo že razširile potrebne vednosti po deželi, naj so kakoršne koli. — Kar nove župane imamo, se pač precej pozná; — popravili so nam že nekatere srenjske ceste, kar je res potreba bilo, pa tudi „patrole“, kakor pri nas navadno pravijo, bolj pogostoma deržijo.

Iz Trebovlj na Štajarskem 28. vélikega travna. Dasiravno nam je unidan nemila slana prvo sadovno in rožno cvetje skoraj čisto popalila in tako vzela pridnim bčelicam marsiktero kapljico medú, veliko zalege za mlade bčelice pa pokončala, smo vendar že danes lep prvi roj dobili. Bog jih daj kmalo še kaj več! — Čbelarjem oznanim to novico, da véjo, pri čem da smo tukaj letos s čbelami. Kako nek je drugod?

Iz Kranja. V saboto ponoči je bil pri nas med pristavami zunaj mesta strašen ogenj. Pogorelo je 7 pristav. Govorí se, da je glasovita Dimeževa derhal zažgala. V 4 urah je požar vse pokončal; škoda je velika, ker je veliko sená in slame in nekemu mlinarju za 2000 gold. dilj zgorélo. Vsi cimpri so bili zavarovani. K sreči ni bilo vetra in pomoč koj pri rokah; posebno pa so si nekteri mestjani, kakor gosp. Franc Jalen, Vinc. Prohinar in sedlár Merzel na vso moč in v nevarnosti lastnega življenja prizadevali ogenj ukrotiti. Hvala jim!

Iz Ljubljane. Vredništvo je prejelo sledeče verstice za natis:

„Na natočljive besede zadnjih „Novic“ zoper moje vedenje na Hervaškem ob kratkem odgovorim:

Kdor svet količkaj pozná, se ne bo čudil,

1. če med 70 učeniki, ki so bili šolskemu svetovavstvu ondotnih gimnazij izročeni, se en par sovražnih najde.

2. Kako da sta ta dva iz zgolj strasti me napadla, kaže že to, ker sem jez, ki se nisem bil nobene storjene krivice zavedil, tožbo zoper nju pri vladi izprosil, da bi se pravica skazala, da sem vselej le po postavah ravnal.

3. Kako malo dobro vest sta pa una dva napadnika imela, se vidi iz tega, ker je eden izmed nju, ki je ud hervaško-slavonskega zbora, sam v tem zboru predlog storil, da bi se ta tožba ustavila, in da bi mu to pred dovolili, me je — se vé — kakor sovražnika naroda zmalati mógel, ker je vidil, da s tem se dandanašnji najložeje in najgerje kdo počerni.

4. Če bi bili tí sovražniki mislili, da sem jez se kaj zares pregrešil, pač bi ne bili tožbe moje ustaviti si prizadevali posebno zdaj, ko bi sami Hervatje bili imeli proti Kranjcu soditi.

Da pa sramote rojakom nisem delal na Hervaškem, zamorem, ako je treba, stalno dokazati.“

Dr. A. Jarz, proš in c. k. šolski svetovavec.

Iz Ljubljane. J. P. — Oznanite drage „Novice“ prošnjo do častitega gosp. poštnega vodja, naj bi blagovolil

napraviti, da bi, kdor bi želel, poletne mesce mógel namesto ob osmih zjutraj že po 6. ali 7. uri po časnike na pošto priti. Znano je, da vés svet zdaj radoveden časnike bere; znano je pa tudi, da nekteri si najlože zjutraj čas za to branje odtergajo, zlasti pred začetkom svojih opravil prehajaje se pod milim nebom. Ker vemo, da je en pošten uradnik zmiraj na pošti, bi ta lahko časnike dajal, kdor bi med 6. in 7. uro po nje prišel, ako ni kakega družega zadržka zoper to. Zanašaje se na znano priljudnost našega gosp. poštnega vodja, izrečemo to prošnjo, zoper katero bi morebiti tudi ta ali una „roženpoharska“ družbica ne bila, ki zlo po novicah hrepeni in bi si ji znane „originalkorespondencije“ iz Ljubljane v „Pressi“, „Oest. Zeitg.“ itd. natešče najboljše prilogle.

Iz Ljubljane. Slišali smo te dni, da je naša slavna c. k. policija Kozlerjev v slovenskem jeziku napravljeni etnografični zemljevid slovenskih dežel in pokrajin v prepoved djala, ktera prepoved pa menda ne bo dolgo terpela, sicer bi gospod P. Kozler po tem, da smo „pred postavo vsi enaki“, imel pravico terjati, da bi se tudi gosp. Czörnigov etnografični zemljevid avstrijski in Šafařikov „zemjevid slovansky“, že leta 1842 v českim jeziku izdan, v prepoved djala.

— V pondeljek je bila prva seja mestnega odbora pod novim županom gosp. Ambrožem. Stalo je na dnevniku mnogo važnih reči, o kterih bomo drugo pot omenili; danes rečemo le to, da je imel gosp. predsednik sila veliko opraviti z nekterimi gosp. odborniki, da jih je v vojnicah parlamentarnega reda obderžal, brez kterege ni mogoče v zborih nič izgotoviti.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Deržavni zbor poslancov se je začel spet 27. p. m. Gosp. minister Schmerling je najprej na gosp. dr. Riegerjevo vprašanje zastran šolskega svetovavstva odgovoril, da osnova tega štatura še ni toliko dognana, da bi mogel kaj gotovega povedati. — Potem je dotični odbor zastran Litvinovičevega predloga predložil svoj nasvet, po katerem naj se poslancom plača vsaki dan 10 gold. nov. dn. in potnina po 1 gold. za miljo iz tiste kase, iz ktere se bojo vsi stroški deržavnega zbora plačali. Gosp. dr. Smolka se je ustavil temu predlogu in dokazal, da sedanji mali deržavni zbor, v katerem manjka poslancov iz 6 dežel, nima po ustavi pravice kaj določiti, kar zadeva dnarstvo cele deržave; ker se pa prišlim poslancom vendar njih stroški poverniti morajo, naj ministerstvo dnarstva tudi to reč uravná tako, kakor je uravnalo druge stroške za deržavni zbor; al če to ne more biti, naj se zborna obravnava Litvinovičevega predloga saj odloží, dokler ne pride na ustavni poti pretres deržavnih dohodkov in stroškov na versto. Govorilo je potem mnogo poslancov, eni za predlog odbora, drugi za predlog Smolkov; al ker se centralizacijna večina deržavnega zbora tako obnaša kakor da bi imela pravico v imenu cele deržave postaviti dajati, je padel Smolkov predlog in obveljal predlog odbora. — Več dni so terpeli pomenki o postavi za neodgovornost in nedotakljivost poslancov za govore in glasovanja v deržavnih in deželnih zborih, ktere osnovo je gosp. minister Schmerling deržavnemu zboru v sklep predložil. Že odbor, ki je to postavo pred pretresel, preden je prišla v posvet celemu zboru, je razpadel v dve stranki; ena in sicer večina je nekoliko premenjeno in razširjeno postavo raztegniti hotla, kakor je ministerstvo nasvetovalo, tudi čez poslance deželnega zbora; druga stranka in sicer manjšina pa je rekla, da tega ne more poterediti, ker noče spodkopati samostojnosti deželnih zborov; napačno bi bilo, ako bi deželni zbori mogli plesati kakor bi jim deržavni zbor godel in celó tak, v katerem niso nadomestovane vse dežele po svojih

zastopnikov; tistih 7 deželnih zborov, ki so se oglasili za neodgovornost svojih poslancev, je poslalo na Dunaj svoj sklep in prosilo, naj ga jim cesar poterdijo, ne pa državni zbor o njem sklepa. Da so kaj živo bili pomenki o tej obravnavi, si lahko vsak misli, kdor vé, da tudi o tej zadevi ste si stranka centralistov in stranka federalistov stale nasproti; vendar je zmagala danes stranka slovanska, ker je tudi mnogo poslancev iz središča ž njo potegnilo; sklenjena je bila tedaj postava za neodgovornost in nedotakljivost poslancev državnega zbora še v nekako svobodnejem smislu kakor jo je ministerstvo predložilo, deželni zbor pa je bila samostojnost obvarovana, da ta postava spada v njih pravico.

Gospod minister pravosodja Pratobevera je pri tej priliki med drugim rekel, „naj se državni zbor ne boji, da bi samopravljive (autonomija) deželni zborov škodo terpela; cesarja in vlade terdna volja je, da se varuje samostojnost dežel; zgodovina, pesem in pravica živijo v naročji narodov, Bog obvari, da bi se jih vlada dotaknila. Ako se vsakemu človeku v cesarskih kancelijah pravica v njegovem jeziku z besedo in v pisanji daje, — ako se učilnice napravljajo, da se more človek vseh jezikov svoje dežele naučiti, se to vendar ne more reči, da se krivica godí samostojnosti.“ (Tako minister govori in obeta pravico vsem narodom; kako pa se obnaša večina njegovih organov — uradnikov — po deželah? Ravno se nam piše iz Štajarskega, kaj tam počenjajo nekteri teh gospodov zoper peticijo slovenskega naroda, da bi to, kar so cesar dali in ministri vsaki dan obetajo, se ne spolnilo. Ali je, vprašamo vés svet, že kaj sledú resničnega ustavnega duha v uradnih?) — Omenimo le še to, da so poslanci zdaj do tega, zdaj do unega gosp. ministra postavili mnogo vprašanj (interpelacij), na ktere bo treba kmali odgovoriti, da se jih ne bo nabralo na kupe.

O gospôski zbornici državnega zbora, ki se je 1. dan t. m. po binkoštnih praznikih spet pervikrat snidla, ni dosti povedati, ker v prvih sejah so imeli ti gospodje samo s tem dosti opraviti, da so se napravili trije posebni odbori za najprejšnje pretresovanje političnih, pravosodnih in dnarstvenih zadev. Ker je večina škofov še manjkala v prvih sejah, ker tudi v tej zbornici še manjka Ogrov, Hervatov itd., in ker zborniki iz Beneškega nočejo priti na Dunaj, je očitno, da tudi gospôski zbornici je nekako čudno pri sercu, ker se kakor zbornica poslancev, vidi zapuščena od toliko dežel! Očitno je, da vés ta državni zbor je le odlomek (fraction) državnega zbora avstrijskega, in vendar bi se, kakor centralisti hočejo, imel zoper ustavno postavo vésti kakor celi državni zbor! — „Ost und West“ razgláša neki program liberalne stranke gospôške zbornice, v katerem deržeča se federativnih idej pravi, da si bo prizadevala ravnati v duhu ces. diploma od 20. oktobra. Tudi od gg. škofov se pripoveduje, da so sklenili Nj. Veličanstvu pismo poslati, v katerem ga prosijo, naj brani sv. očeta papeža, ki je v čedalje huji stiski, in naj varuje konkordat. Vidi se iz vsega tega, da se ministerstvu od vseh strani napravljajo čedalje večje naloge.

Hervaško. Iz Zagreba. Seja deželnega zbora 28. maja je bila na več strani važna. Prišli so pervikrat graničarji v zbor z veliko radostjo sprejeti. Gosp. Berlić je govoril v imenu vseh poslancev iz granice; živio-klici so doneli od vseh strani ko je govor končal. Gosp. Baltić je nasvetoval potem, naj se že izvoljenemu odboru, ki ima osnovati postavo, kako naj se vprihodnje nadomestuje tudi granica v deželnem zboru, pridruži tudi graničarski poslanec. Temu se je ban zoperstavil, rekši, da graničarji se imajo udeležiti samo posvetovanja državnopravnih razmer Hervaškega do Ogerskega in Avstrije, in ni dovolil skrivne seje, pri kateri bi bili tudi graničarji pričujoči. Zoper to so se zborniki ustavili; ban je nevoljen zapustil zbor, in

pod predsedništvom družega predsednika barona Kušlana so se vverstili poslanci iz granice posamnim odborom. V skrivni seji drugi dan so se snidli zborniki in sklenili, banu razodeti obžalovanje, da se je včeraj tako obnašal. — Iz govora, ki ga imel poslanec gosp. Fr. Žužel ta dan v deželnem zboru in je bil z veliko hvalo sprejet, povzamemo iz „Pozora“ v izvornem jeziku nektore verstice, iz katerih se vidi, da tudi Hervate je terdna volja obderžati Avstrijo, al pravična mora biti vsem svojim narodom. G. Žužel je med drugim rekel: „Što mi želimo, za čim mi težimo i težiti moramo, to je korist dinastije i ciele Austrije. Mi neimamo mogućih dinastah, pretendentah, koji bi težili za prestoljem, mi nebi imali nikakove koristi od razsapa Austrije, s toga niti želimo, niti možemo želiti njezinu propast. Mi jedino želimo, da se u njoj možemo na naravnom temelju mirno razvijati, s tim bi mi ne samo doprineli k blagostanju i učvršćenju cieloga carstva, već bi djelovali na blagostanje inih nam srodnih narodah te bi Austrija svoj upliv preko nas i onamo protegnula, te bi si tako nadomjestila, što je indje štetovala. Mi smo jošte vazda izkazali se lojalni, reći bi dakle, da je naravska posljedica toga, da se vlada avstrijska na nas osloni, da nas podupira, da nam je makar pravična. Nu gg. do sada je baš protivna. Kad pomislim na politiku bečkoga ministerija od ovo 12 godinah, tad sam prisiljen reći, da nam je bila neprijateljska, da je sve podupirala, što je bilo na našu štetu. Na tim niti je koristila dinastiji ni carstvu. Sada bere plod te politike, koja je jedino osnovana na mržnji Slavjanstva. Takova politika, koja je osnovana na mržnji i progonstvu veće strane žiteljah, nemože nego da vodi k propasti; jer je na mržnji žig prokletstva. Pa poslje se dokazalo, da je ta politika mržnje skoro upropastila carstvo, to bi čovjek mislio, da su se je okanili ministra cara avstrijskoga. Nedaj Bog! Ta mržnja viri i iz najnovijih njihovih činah. Narodi imadu svoje pravo braniti po zastupnicih u saboru; jest dakle uredjenje sabora glavno jamstvo slobode i pravice. Kako su uredjeni sabori u Austriji? Tako, da svagdje viri mržnja onoga, što nije njemačko, a napose, što je slavjansko. U Koruškoj imade 5 kotarah slavjanskih, ali su po izbornom redu tako razkidani, da nisu Slavjani mogli izabrati ni jednoga zastupnika; u Pragu imalo je jedno 3000 Niemacah pravo birati 1 zastupnika, a 25.000 Slavjanah, takodjer 1. u Dalmaciji dobili su gotovo svi primorski gradovi glas, jer su talijanski, a zagorski, ako su i veći, ostali su bez glasa, jer su slávjanski. U izbornom redu za „Reichsrath“, pazilo se takodjer na njemštinu, a ne na broj žiteljah; s toga imade po njemu n. pr. Salcburg 1 zastupnika na 44.000 žiteljah, dočim Hrvatska 1 na 85.000, a Ugarska na 123.000. Pitam sada, da li nemoraju svi nenjemački narodi biti s tim izborom nezadovoljni? Da li nezadovoljnošću većine narodah nepodkopava se koren carstva? Istina preuzvišeni g. Schmerling stvorio je tako umjetnu većinu njemačku u „Reichsrathu“? Ali pitam ja: da li je to i većina naroda? Da li će se dinastija i carstvo u nuždi moći osloniti na tu većinu g. Schmerlinga? — Mi toj politici nipošto nemožemo biti prijatelji. Nami treba Austrije, mi smo njoj istinski privrženi, ali samo onda, kad nam bude pravična. Neka se onda slobodno osloni na nas i mi ćemo vierno stojati uz nju. Nu ako bude vlada avstrijska i nadalje nami neprijateljna i išla na iztrebljenje naše, tad će nam prostit Bog i sviet, ako podjemo svojim putem; jer je zakon božji svoj život čuvati i braniti.“

Ogersko. Iz Pešta 1. junija. Poslanci še niso nehali govoriti; vender je bilo v današnji seji sklenjeno, da v jutrajšni se bo razsodilo, kdaj bode konec pomenkov; misli se, da še ta teden pride važni dan, ko se bodo glasovalo o tem, ali naj se cesarju dá odgovor v obliki pisma (adresse) ali sklepa (resolucije).